

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेअंतर्गत
" Gym facilities as per need at
Hostels" योजनेच्या मार्गदर्शक
तत्वांना मंजूरी देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: विकेस-२०२१/प्र.क्र. ६२/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
तारीख: २६/०८/२०२१

संदर्भ-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. FN.११०१५/०१/२०१९/ Grants दि. ११.०३.२०१९
२. शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१९/प्र.क्र. ६३/का १९ दि. ३१.०८.२०१९

प्रस्तावना -

केंद्र शासनाकडून दरवर्षी विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व अदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनाअंतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते. या योजनाअंतर्गत प्राप्त होणा-या अनुदानासाठीचे प्रस्ताव मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्यकारी समितीच्या मान्यतेने केंद्र शासनाच्या जनजाती कार्य मंत्रालयाकडे सादर करण्यात येतात. "Gym facilities as per need at Hostels" हा प्रस्ताव मुख्यत्वे आदिवासी विकास विभागामार्फत शासकीय वसतिगृहामधील विद्यार्थ्यांचे आरोग्य सुदृढ व सशक्त राहावे यासाठी आणि शिक्षणाबरोबर विद्यार्थ्यांचा व्यायाम व्हावा यासाठी सुविधा उपलब्ध करून देणे तसेच विद्यार्थ्यांना मोकळ्या जागेत विद्यार्थ्यांना आपल्या सोईच्या वेळेनुसार व्यायाम करता यावा याकरिता जीम ची सुविधा उपलब्ध करून देणे या हेतुने सादर करण्यात आला.

२. आदिवासी विकास विभागामार्फत आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी आणि राहण्यासाठी शासकीय वसतीगृह चालवण्यात येतात. सदर शासकीय वसतीगृहामधील शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांना दर्जायुक्त शिक्षणाबरोबरच विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण, करमणुक आणि व्यक्तिमत्त्व विकास यामधील कलागुणांना वाव देणेकरिता विविध व्यवस्था/सुविधा उपलब्ध करून देणे हे विभागाचे ध्येय आहे. अभ्यासाव्यतिरिक्त विद्यार्थी सदृढ व सशक्त राहावे आणि विद्यार्थ्यांमध्ये व्यायामाची विशेष आवड निर्माण करणे त्यामधून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास साधणे, याकरिता विभागामार्फत "Gym facilities as per need at Hostels" ही योजना केंद्र शासनाकडे प्रस्तावित करण्यात आली. जनजाती कार्य मंत्रालयाने दि.१२.०२.२०१९ रोजी आयोजित केलेल्या Project Appraisal Committee (PAC) बैठकीमध्ये सदर योजना सन २०१९-२० करिता राबविण्यासाठी संदर्भाधिन क्र. ०१ पत्रान्वये मंजूरी देऊन एकूण रु. २००.०० लक्ष निधी वितरित केला आहे. सदर निधी संदर्भाधिन शासननिर्णयान्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना वितरीत केला आहे.

३. आता, आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालवण्यात येणाऱ्या वसतिगृहात राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरिता “Gym facilities as per need at Hostels” या रु. २००.०० लक्ष किंमतीच्या विशेष केंद्रीय योजनेंतर्गत सन २०१९-२० करिता मंजूर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आदिवासी वसतीगृहामधील विद्यार्थ्यांना व्यायामासाठी आवश्यक असलेले साहित्य उपलब्ध करून देणे व त्यांच्यामध्ये व्यायामाची विशेष आवड निर्माण करणे यासाठी आदिवासी विकास विभागामार्फत “Gym facilities as per need at Hostels” ही विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेंतर्गत रु. २००.०० लक्ष इतक्या किंमतीची योजना राबविण्यासाठीच्या मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक १ नुसार मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदीच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०८२६१३५४२८६९२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वि.वाजे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. स्वीय सहायक, मा. सचिव, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई
४. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
५. सहसचिव /उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे, नाशिक, नागपूर व अमरावती
७. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
८. सर्व अवर सचिव /कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग मंत्रालय मुंबई.
९. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

परिशिष्ट-१

विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत मंजूर योजना सन २०१९-२०

१	योजनेचे नांव	<ul style="list-style-type: none"> Gym facilities as per need at Hostels
२	योजना मंजूरी वर्ष	<ul style="list-style-type: none"> सन २०१९-२०
३	उपलब्ध निधि	<ul style="list-style-type: none"> रु. २००.०० लक्ष
४	योजनेचे कार्यक्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> आदिवासी विकास विभागा अधिनस्त असणारे सर्व शासकीय वसतिगृह
५	योजनेतील लाभार्थी/युनिटसंख्या	<ul style="list-style-type: none"> शासकीय वसतिगृहामधील सर्व विद्यार्थी
६	योजनेचा उद्देश	<ul style="list-style-type: none"> शासकीय वसतिगृहामधील विद्यार्थी यांचे आरोग्य सद्द व सशक्त राहावे यासाठी आणि शिक्षणाबरोबर विद्यार्थ्यांचा व्यायाम व्हावा यासाठी व्यवस्था/सुविधा उपलब्ध करून देणे. विद्यार्थ्यांना मोकळ्या जागेत विद्यार्थ्यांना आपल्या सोयीच्या वेळेनुसार व्यायाम करता यावा या करिता ग्रीन जीमची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
७	योजनेसाठी येणाऱ्या खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक	<ul style="list-style-type: none"> एकूण उपलब्ध निधी- रु. २००.०० लक्ष. खेळाचे साहित्य GeM प्रणालीवर/विहित पद्धतीने प्रक्रिया राबवून खरेदी करणेत येईल. GeM /विहित प्रक्रियेमध्ये अंतिम होणारी किंमत असेल. अंदाजे प्रती वसतिगृह रु. ४.०८ लक्ष या प्रमाणे किंमत असेल मात्र निविदा/पोर्टल वर प्राप्त होणारी न्युनतम किंमत अंतिम असेल.
८	अंमलबजावणी अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
९	योजना राबविणारी यंत्रणा	<ul style="list-style-type: none"> संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प आणि विहित प्रक्रियेद्वारे अंतिम होणारी पुरवठा दार संस्था
१०	नियंत्रक अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
११	योजना राबविण्याची कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> सदर योजनेची अंमलबजावणी सुरळितपणे होण्याकरीता आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे स्तरावर खालीलप्रमाणे मुल्यमापन व संनियंत्रण समिती गठित करणेत येईल. <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> <p>१) आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक</p> <p>२) अपर आयुक्त आदिवासी विकास- सर्व</p> <p>३) प्रकल्प अधिकारी, ए,आ,वी,प्र,- (कोणतेही चार)</p> <p>४) जिल्हा क्रीडा अधिकारी, नाशिक</p> <p>५) उपआयुक्त, वित्त, आदिवासी आयुक्तालय</p> <p>६) गृहपाल (कोणतेही २)</p> <p>७) उप आयुक्त, शिक्षण</p> </div> <div> <p>- अध्यक्ष</p> <p>- सदस्य</p> <p>- सदस्य</p> <p>- सदस्य</p> <p>- सदस्य</p> <p>- सदस्य</p> <p>- सदस्य सचिव</p> </div> </div>

- योजनेचे मार्गदर्शक सूचना मंजूर झाल्यानंतर सर्व प्रकल्प अधिकारी आपल्या अधिनस्त असणाऱ्या शासकीय वसतिगृहा मधील गृहपाल यांचे कडून वसतिगृह निहाय ग्रीन जिम करिता आवश्यक असणाऱ्या साहित्याची मागणी संबंधित प्रकल्प कार्यालय यांचे कडे नोंदवतील.
- सदर प्रकल्प राबविण्यासाठी शासकीय वसतीगृह शासनाच्या जागेवर असणे व ग्रीन जिम करिता वसतिगृहाच्या आवारात पुरेशी जागा उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. ज्या वसतीगृहामध्ये सर्वाधिक विद्यार्थी संख्या आहे, अशा वस्तीगृहाना प्राधान्य देण्यात येईल. सदर ग्रीन जीम मध्ये प्राधान्याने पुढील बाबींचा समावेश असेल -

अ.क्र.	साहित्य	अंदाजित किंमत
१	Air Walker	५८०००/-
२	Surf board	५६०००/-
३	Cycle	६६०००/-
४	Seated and Standing Twister	६८०००/-
५	Shoulder builder	५००००/-
६	Seat up board	३७०००/-
७	Horizontal Bar	२३०००/-
८	Double bar	३६०००/-
९	Bench	१४०००/-
	Total	४,०८,०००/-

- संबंधित अपर आयुक्त आपल्या अधिनस्त असणाऱ्या प्रकल्प कार्यालयाची माहिती तपासून आयुक्त आदिवासी विकास यांना सादर करतील.
- शासकीय वसतिगृहाची अंतिम निवड आयुक्त आदिवासी विकास करतील.
- आयुक्त, आदिवासी विकास सदर माहितीचे एकत्रीकरण करून उपलब्ध निधी मध्ये खरेदी करता येणारे साहित्य व त्याबाबत सविस्तर बाबी (संख्या, किंमत इ.) मुल्यमापन व सनियंत्रण समितीमार्फत करणेत येतील.
- आयुक्त आदिवासी विकास त्यांचे स्तरावरून GeM प्रणालीद्वारे अथवा शासनाच्या विहित पद्धतीने खरेदी प्रक्रिया राबवून साहित्य खरेदी करण्यात येईल.
- शासकीय वसतिगृहावर साहित्य पुरवठा झाल्यानंतर सर्व प्रकल्प अधिकारी त्यांचे अधिनस्त शासकीय वसतिगृहावर साहित्य पुरवठा झाल्याबाबत संबंधित गृहपाल यांचे कडून अहवाल घेवून अपर

		<p>आयुक्त यांचे माध्यमातून आयुक्त आदिवासी विकास यांना सादर करतील.</p> <ul style="list-style-type: none"> • सदर योजना शासकीय वसतिगृहाकरिता आवश्यक असणारे साहित्य खरेदी करण्यापुरते मर्यादित असेल. योजनेंतर्गत नवीन बांधकाम/दुरुस्ती बाबी अंतर्भूत करता येणार नाहीत. • शासकीय वसतिगृहामध्ये साहित्य पुरवठा झाल्याबाबत व सर्व साहित्य चांगल्या गुणवत्तेचे/दर्जाचे असल्याबाबत संबंधित गृहपाल यांचेकडून अहवाल घेऊन प्रकल्प अधिकारी, अपर आयुक्त यांचे माध्यमातून आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सदर अहवाल सादर करतील. • सदर योजना राबविताना गरजेनुसार बदल करण्याचे अधिकार तसेच त्यामध्ये येणाऱ्या अडचणी दूर करण्याचे अधिकार वरील नमूद समितीस राहिल. तथापि, काही धोरणात्मक बाब उद्भवल्यास शासनाचे मार्गदर्शन घेण्यात येईल. • योजने संबंधित मासिक भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल आयुक्त आदिवासी विकास शासनास सादर करतील. • आयुक्त आदिवासी विकास योजना पूर्णत्वाचा दाखला व उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करतील.
१२	योजनेचा कालावधी	<ul style="list-style-type: none"> • १ वर्ष
१३	योजनेचे संनियंत्रण व मुल्यमापन	<ul style="list-style-type: none"> • मुल्यमापन व संनियंत्रणची कार्यपद्धती मुल्यमापन व संनियंत्रण समिती ठरवेल.
१४	निधि वितरण	<ul style="list-style-type: none"> • आयुक्त आदिवासी विकास यांचे स्तरावरून आवश्यकतेप्रमाणे टप्पे निश्चिती करून निधि वितरण करण्यात येईल. • सर्व साहित्याचा पुरवठा केल्याचा अहवाल प्रकल्प अधिकारी यांचे कडून प्राप्त झाल्यावर शेवटचा १० % निधि अदा करण्यात येईल.
१५	फलनिष्पत्ती	<ul style="list-style-type: none"> • वसतिगृहमधील विद्यार्थी व्यायामाचे साहित्य व सुविधा उपलब्ध होईल.